20935 ـ از یک بیماری پوستی رنج می‌برید؛ آیا اجازه دارد تیمم کند؟

سوال

از بیماری پوستی «اگزما» رنج می‌برم و این بیماری درمان نشده تا جایی که من فقط روزی پنج بار وضو می‌گیرم. هر کاری کردم اما فایده‌ای نداشت. اکنون اگر وضو باعث خارش بد پوستی شود چه‌کار کنم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

الله متعال می‌فرماید: لاَ يُكَلِّفُ اللّهُ نَفْسًا إِلاَّ وُسْعَهَا [بقره: ۲۸۶] (الله هیچ کس را جز به اندازهٔ توانش مکلّف نمی‌کند).

و از ابوهریره ـ رضی الله عنه ـ روایت است که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمودند: «هرگاه شما را از چیزی باز داشتم از آن اجتناب ورزید و هرگاه شما را به چیزی امر کردم تا جایی که در توان دارید انجامش دهید».

به روایت بخاری (۶۸۵۸) و مسلم (۱۳۳۷).

با وجود امر واضح خداوند دربارهٔ وجوب وضو با آب، حق تعالی بیمار را از وجوب وضو مستثنی ساخته و «تَيَمُّم» را برای او قرار داده است.

الله تعالی می‌فرماید: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ لاَ تَقْرَبُواْ الصَّلاَةَ وَأَنتُمْ سُكَارَى حَتَّىَ تَعْلَمُواْ مَا تَقُولُونَ وَلاَ جُنُبًا إِلاَّ عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىَ تَغْتَسِلُواْ وَإِن كُنتُم مَّرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاء أَحَدٌ مِّنكُم مِّن الْغَآئِطِ أَوْ لاَمَسْتُمُ النِّسَاء فَلَمْ تَجِدُواْ مَاء فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُواْ بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا [مائده: ۴۳] (ای کسانی که ایمان آورده‌اید، در حال مستی به نماز نزدیک نشوید تا زمانی که بدانید چه می‌گویید و [همچنین] هنگامی که جُنُب هستید، تا غسل نکرده‌اید، به نماز [و مسجد] نزدیک نشوید مگر آنکه رهگذر باشید؛ و اگر بیمار یا مسافر بودید یا یکی از شما از مکان قضای حاجت آمد یا با زنان آمیزش کردید و [برای وضو یا غسل] آب نیافته‌اید، پس [باید] با خاکی پاک تیمم کنید؛ [به این روش که] چهره و دست‌هایتان را [با خاک] مسح نمایید. بی‌گمان، الله بخشایندهٔ آمرزگار است).

شیخ محمد صالح العثیمین:

این سخن او که می‌گوید: «یا از استفادهٔ از آن می‌ترسد یا می‌ترسد که در صورت جستجوی آب زیانی به بدن او برسد». زیرا

اگر بدنش با استفاده از آب زیان ببیند بیمار می‌شود و در عموم این سخن حق تعالی قرار می‌گیرد که: وَإِن كُنتُم مَّرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ (و اگر بیمار یا مسافر بودید). همچنین اگر در اعضای وضویش زخمی بود یا در بدنش به هنگام غسل زخمی بود و ترسید که به بدنش زیانی برسد، اجازه دارد که تیمم کند». (الشرح الممتع: ۱/ ۳۷۸، ۳۷۹).

و اگر توانست به طوری که پوستش زیانی نبیند آب را بر بدنش قرار دهد چنین کند، زیرا شرط نیست که عضو مورد نظر را بمالد یا در شستن آن مبالغه کند.

شیخ محمد صالح العثیمین می‌گوید:

همچنین اگر درون بینی‌اش فضای اضافی بود و در صورت مبالغه در استنشاق آب در این اضافات جا گیرد و تعفن حاصل شود و بوی بدی از آن به وجود آید و بیمار شود یا زیانی به او برسد، به او گفته می‌شود می‌توانی به اندازه‌ای که آب درون سوراخ بینی برود استنشاق کنی. (الشرح الممتع: ۱/ ۲۱۰).

ایشان می‌گوید:

اگر شخص مشکل بینی داشت و در صورت مبالغه در استنشاق، آب در آخر بینی او جمع شود و باعث درد شود یا آب فاسد شود و به عفونت و مانند آن منجر شود، در این حالت به او می‌گوییم: برای دور ساختن زیان از خود [در استنشاق] زیاده‌روی نکن». (الشرح الممتع: ۱/ ۱۷۲).

در این صورت اگر وضو به پوست تو زیان می‌رساند یا درمان آن را به تاخیر می‌اندازد، تیمم کن و این هیچ اشکالی ندارد.

والله اعلم.